

Beredskapsutvalget
for finansiell infrastruktur
(BFI)

Årsrapport 2005

Forord

Den moderne finansielle infrastrukturen er basert på IT-systemer som igjen er avhengig av annen infrastruktur som telekommunikasjon og strømforsyning. Dette innebærer at avbrudd og avvik hos en aktør i finansiell sektor lett kan få virkninger også for andre aktører, f.eks andre banker og datasentraler. Det legges derfor stor vekt på at alle aktører har gode beredskapsløsninger for å kunne videreføre virksomheten best mulig dersom det oppstår problemer i den normale driften.

I avbrudds- og avvikssituasjoner er det viktig med god samordning og informasjon mellom alle sentrale aktører i finansiell sektor. For å bidra til dette ble Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI) etablert høsten 2000 som et felles organ for slik samordning og informasjon med deltakelse fra myndighetsorganer og sentrale aktører i sektoren.

Etableringen av BFI er et resultat av flere års samarbeid innen finansiell sektor om beredskapsspørsmål, herunder de gode erfaringene med forberedelsene og gjennomføringen av overgangen til år 2000. For å bidra til kunnskap om BFIs oppgaver og det arbeidet som utføres i regi av utvalget, utarbeides det en årsrapport om virksomheten. Her følger rapporten for virksomheten i BFI i 2005.

Oslo, 27. mars 2006

Kristin Gulbrandsen
Direktør, Norges Bank Finansiell stabilitet
Leder av Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur

Sekretariatet for BFI

Norges Bank Finansiell stabilitet
Beredskapsenheten
Postboks 1179 Sentrum
0107 Oslo

Tlf: 22 31 60 00

Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur

Årsrapport 2005

1. Mandat

Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI) ble opprettet gjennom vedtak i Norges Banks hovedstyre 11. oktober 2000 og i forståelse med Finansdepartementet, Kredittilsynet og sentrale aktører i finansiell sektor. I henhold til mandatet har BFI følgende to hovedoppgaver:

- (i) Komme frem til og koordinere tiltak for å forebygge og å løse krisesituasjoner og andre situasjoner som kan resultere i store forstyrrelser i den finansielle infrastruktur. I en krisesituasjon skal utvalget varsle og informere berørte aktører og myndigheter om hvilke problemer som har oppstått, hvilke konsekvenser problemene kan medføre og hvilke tiltak som settes i verk for å løse problemene.
- (ii) Forestå nødvendig koordinering av beredskapssaker innenfor finansiell sektor, herunder, på grunnlag av Sivilt beredskapssystem, samordne utarbeidelse og iverksettelse av varslingsplaner og beredskapstiltak ved sikkerhetspolitiske kriser og krig.

BFI har ledelse og sekretariat i Norges Bank og deltakere fra myndighetsorganer og sentrale aktører i finansiell sektor. Møter i BFI avholdes ved behov og minst to ganger hvert år. BFI har som hovedoppgave å bidra til en best mulig samordning av beredskapsarbeidet mellom sentrale aktører i finansiell sektor, og erstatter ikke den enkelte institusjons selvstendige ansvar for beredskapen i egen virksomhet. Mandatet for BFI vedlegges (vedlegg 1).

2. Sammensetning

Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI) er sammensatt av representanter fra myndighetsorganer og sentrale aktører i finansiell sektor. Representantene er fordelt på medlemmer, varamedlemmer, observatører og kontaktpersoner. Medlemmene og varamedlemmene er oppnevnt fra Kredittilsynet, de to bankforeningene, de to største leverandørene av datatjenester i finansiell sektor (Bankenes Betalingsentral AS og EDB Business Partner ASA) og aktørene i verdipapirsektoren (Verdipapirsentralen ASA, Norsk Oppgjørssentral ASA og Oslo Børs ASA).

Observatøren fra Finansdepartementet og informasjonsdirektøren i Norges Bank holdes orientert om arbeidet i BFI og kan delta i møtene. I tillegg har utvalget kontaktpersoner i flere enkeltinstitusjoner som har betydning for funksjonsdyktigheten og beredskapsarbeidet i finansiell sektor. Kontaktpersonene tilsendes møteinnkallinger og referater fra møtene, og deltar i møtene ved behov.

Sammensetningen av utvalget er et resultat av en avveining der det på den ene siden er lagt vekt på en effektiv organisering ved at det løpende arbeidet skjer innenfor en begrenset, men representativ krets av deltakere, mens det på den andre siden er mulig å trekke også representanter fra andre aktuelle aktører inn i BFI ved behov. En oversikt over sammensetningen av BFI i 2005 vedlegges (vedlegg 2).

3. Møter i Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI)

I 2005 ble det avholdt tre regulære møter og en beredskapsøvelse i BFI.

I de regulære møtene har en gjennomgått aktuelle spørsmål innenfor utvalgets mandat, herunder driftsstabilitet og sikkerhet i finansiell infrastruktur, tester og øvelser samt saker innenfor sivilt beredskapssystem. Medlemmet fra Kredittilsynet har presentert tilsynets risiko- og sårbarhetsanalyse for finansnæringens bruk av IKT for 2004. Som særskilt tema har en representant fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet/Varslingssystem for digital infrastruktur (VDI) redegjort for trusselbildet for finansiell infrastruktur når det gjelder bruk av internett og datakommunikasjon.

Det ble gjennomført en beredskapsøvelse i BFI der konsekvensene for betalingssystemet og finansiell infrastruktur av at en middels stor bank settes under offentlig administrasjon ble gjennomgått.

De enkelte temaene som har blitt behandlet i BFI er nærmere omtalt nedenfor.

4. Stabilitet og sårbarhet i finansiell infrastruktur

For å bidra til å avdekke sårbarhet og forebygge store forstyrrelser i finansiell infrastruktur, drøfter en i Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI) erfaringene fra driftsavvik og operasjonelle problemer som har oppstått og andre hendelser av betydning for infrastrukturen. BFI fungerer i denne sammenheng som et forum der representanter for sentrale aktører kan utveksle erfaringer og synspunkter på både konkrete hendelser og beredskaps- og sikkerhetsmessige sider ved utviklingstrekk i finansiell infrastruktur.

Det har i 2005 ikke oppstått driftsavbrudd som har ført til store forstyrrelser i finansiell infrastruktur i Norge. Det har imidlertid også i 2005 vært flere tilfeller av driftsforstyrrelser og mindre avbrudd i ulike delsystemer som har ført til forsinkelser i det normale driftsmønsteret. Slike problemer har blitt løst innenfor rimelig tid, uten at det er meldt om vesentlige skadevirkninger i finansiell infrastruktur.

BFI har også i 2005 rettet oppmerksomheten mot trusselbildet og sikkerheten for datakommunikasjon. Finansiell infrastruktur er avhengig av stabile og sikre kommunikasjonsløsninger, og det er viktig for tilliten til systemløsningene at de ikke kan manipuleres av uvedkommende eller at brukerne lider tap. BFI vil fortsatt bidra til økt bevissthet i finansiell infrastruktur om utviklingen i trusselbildet nasjonalt og internasjonalt bl.a. for å kunne sette i verk forebyggende tiltak.

5. Håndtering av krisesituasjoner

BFI har etablert arbeidsrutiner for å varsle, håndtere og informere om krisesituasjoner i finansiell infrastruktur. I arbeidsrutinene skilles det mellom varsling av større avviks- og avbruddssituasjoner som oppstår i den løpende driften, dvs. *konstaterte problemsituasjoner*, og varsling av problemsituasjoner som kan oppstå på grunn av særlige utviklingstrekk eller forestående begivenheter, dvs. *potensielle problemsituasjoner*. I tillegg til disse arbeidsrutinene er det etablert en varslingsliste for BFI med kontaktopplysninger for alle personer som er knyttet til arbeidet i utvalget. Varslingslisten oppdateres løpende og sendes jevnlig til alle deltakere i BFI.

Basert på erfaringene de siste årene har BFI kommet til at utvalget i første rekke bør bidra til felles informasjon om utvikling og status for problemsaker i finansiell infrastruktur. En hovedoppgave i den forbindelse vil være å koordinere eventuelle informasjonstiltak, herunder informasjon til offentligheten.

Siden det ikke har oppstått større avbrudd i finansiell infrastruktur i 2005, har BFI ikke vært involvert i håndteringen av *konstaterte problemsituasjoner* som kan føre til store forstyrrelser. Enkelte *potensielle problemsituasjoner* som endringer i IT-drift og forestående tester av reserveløsninger mv, har blitt varslet av medlemmene i utvalgets møter.

6. Beredskapsøvelser i finansiell sektor

For å praktisere krisehåndtering i Beredkapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI) og holde oppmerksomheten om beredskapsapparatet ved like, avholder utvalget årlige beredskapsøvelser.

I juni 2005 avholdt BFI en egen beredskapsøvelse i håndtering av en situasjon der en middels stor bank ble satt under offentlig administrasjon. Dette øvelsesscenariet ga en nyttig gjennomgåelse av flere problemstillinger knyttet til konsekvensene for betalingssystemet og betydningen av de regler og avtaler som gjelder for bankenes deltakelse i systemene for avregning og oppgjør av ulike typer betalingstransaksjoner. Noen av disse problemstillingene vil bli fulgt opp i det videre arbeidet i BFI og hos aktørene selv.

Aktørene i finansiell infrastruktur avholder jevnlig beredskapsøvelser og tester av reserveløsninger for å bidra til sikkerhet og robusthet i både egen drift og den felles infrastrukturen. Enkelte slike øvelser og tester avholdes i et samarbeid mellom sentrale aktører som NICS Operatørkontor, Bankenes Betalingssentral (BBS), Verdipapirsentralen, Norges Bank og de største bankene. Slike felles øvelser er nyttige fordi de muliggjør en mer realistisk praktisering av reserveløsninger og krisehåndtering hos flere aktører samtidig der også kommunikasjonen mellom aktørene inngår.

Erfaringene fra beredskapsøvelser og tester av reserveløsninger følges først og fremst opp av hver enkelt aktør, eventuelt i samarbeid med andre aktører som har vært direkte involvert. I BFI orienterer medlemmene om tester og øvelser som er gjennomført. Det legges vekt på erfaringer og eventuelle oppfølgingstiltak som har betydning for en bredere krets av aktører, og som kan inngå i arbeidet med å redusere sårbarheten og forebygge store forstyrrelser i finansiell infrastruktur.

7. Andre beredskapssaker i finansiell sektor

I 2005 ble bl.a. følgende andre beredskapssaker i finansiell sektor behandlet innenfor rammen av BFI:

- Ordningen med å søke fritak i forbindelse med mobilisering for vernepliktig personell i finansnæringen, samordnes innenfor rammen av BFI. I 2005 ble denne saken håndtert for mobiliseringsterminen 2006.
- BFI har gjennomgått ansvarsdelingen for beredskapssaker mellom ulike aktører i finansiell sektor.

- Sekretariatet for BFI har koordinert den årlige oppdateringen av nøkkelpunkter i finansiell sektor med aktuelle aktører i sektoren og rapportert tilbake til ansvarlige myndighetsorganer.
- Norges Bank representerer finansiell sektor i fylkesberedskapsrådet for Oslo og Akershus, og deltok i november 2005 i et møte der det ble redegjort for trusselvurderinger og arbeidet med beredskapsplaner for vann- og strømforsyning i Oslo-regionen. I fylkesberedskapsrådene i de øvrige fylkene er finansiell sektor representert av lokalt etablerte banker.
- Sekretariatet og noen medlemmer av BFI har hatt et felles møte med utvalget for sikring av landets kritiske infrastruktur, oppnevnt av Justisdepartementet, for å redegjøre for den finansielle infrastrukturen i Norge.
- Sekretariatet og medlemmet fra Kredittilsynet har orientert om arbeidet med beredskap i finansiell sektor i Norge, herunder BFI, i et møte med representanter fra Danmarks Nationalbank og Finanstilsynet om temaet nasjonal beredskap i finansiell sektor.
- BFI etablerte en arbeidsgruppe for å utarbeide forslag til prioritering av aktører og installasjoner i finansiell infrastruktur når det gjelder tilgang til strømforsyning og telekommunikasjon i en krisesituasjon. Saken følges opp i BFI i 2006.

* * *

Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI).

Mandat fastsatt av Norges Banks hovedstyre 11. oktober 2000.

1. Beredskapsutvalg for finansiell infrastruktur har ansvaret for å komme frem til og koordinere tiltak for å forebygge og å løse krisesituasjoner og andre situasjoner som kan resultere i store forstyrrelser i den finansielle infrastruktur. Gjennomføringen av tiltakene vil baseres på at den enkelte deltaker har beslutningskompetanse på vegne av sin institusjon.
2. I en krisesituasjon skal utvalget varsle og informere berørte aktører og myndigheter om hvilke problemer som har oppstått, hvilke konsekvenser problemene kan medføre og hvilke tiltak som settes i verk for å løse problemene. Utvalget skal etablere nærmere rutiner for varsling, problemhåndtering og informasjonsformidling som skal gjelde i slike situasjoner.
3. Beredskapsutvalget skal forestå nødvendig koordinering av beredskapssaker innenfor finansiell sektor. Utvalget skal herunder, på grunnlag av Sivilt beredskapssystem, samordne utarbeidelse og iverksettelse av varslingsplaner og beredskapstiltak ved sikkerhetspolitiske kriser og krig.
4. Representasjonen i beredskapsutvalget skal tilpasses behovet for å løse den aktuelle krisesituasjon og samordne utarbeidelse av beredskapsplaner og iverksettelse av omleggingstiltak. Norges Bank skal ha ledelse og sekretariat for beredskapsutvalget og innkaller til møter i utvalget. Møter avholdes ved behov og minst to ganger hvert år. I tillegg til ordinære medlemmer og varamedlemmer fra myndighetsorganer og de sentrale aktørene i finansiell infrastruktur, kan utvalget knytte til seg observatører og kontaktpersoner fra andre aktører i finansiell infrastruktur, herunder representanter for telekommunikasjon og kraftforsyning.
5. Beredskapsutvalget erstatter ikke den enkelte institusjons selvstendige ansvar for beredskapen i egen virksomhet.
6. Mandatet for beredskapsutvalget fastsettes av Norges Bank i samråd med Finansdepartementet og sentrale aktører i finansiell infrastruktur.

**Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI).
Medlemmer, varamedlemmer, observatører, kontaktpersoner og sekretariat i 2005.**

Medlemmer

Kristin Gulbrandsen, Norges Bank(leder)
Helge Strømme, Norges Bank
Inger-Johanne Sletner, Norges Bank (til oktober 2005)
Arild J. Lund, Norges Bank (fra oktober 2005)
Frank Robert Berg, Kredittilsynet
Trond Bakkerud, Finansnæringens Hovedorganisasjon
Per Erik Stokstad, Sparebankforeningen i Norge
Bjørn Vargmo, Bankenes Betalingssentral AS
Eva Trasti, EDB Bank & Finans/EDB Business Partner ASA
Norunn Dale Seland, Verdipapirsentralen ASA

Varamedlemmer

Ole-Jørgen Karlsen, Kredittilsynet
Knut Kvalheim, Bankenes Standardiseringskontor/Finansnæringens Hovedorganisasjon
Dag-Inge Flatraaker, DnB NOR Bank ASA/Sparebankforeningen i Norge
Knut R. Bjerke, Bankenes Betalingssentral AS
Bent Roger Markussen, EDB IT Drift/EDB Business Partner ASA
Morten Larsen, NOS Clearing ASA

Observatører

Espen D. Knudsen, Finansdepartementet
Poul Henrik Poulsson, Informasjonsdirektør, Norges Bank

Kontaktpersoner

Liv-Kari Kroken, DnB NOR Bank ASA
Tor Kaland, Nordea Bank Norge ASA (til oktober 2005)
Else Lundgreen, Nordea Bank Norge ASA (fra oktober 2005)
Geir Bjørge, Posten Norge AS
Per Broch Mathisen, Norges Fondsmeglerforbund
Lasse Ruud, Verdipapirfondenes Forening
Truls Sønsteby, Norges vassdrags- og energidirektorat
Tom Arthur Opperud, Post- og teletilsynet (til og med november 2005)
Håkon Styri, Post- og teletilsynet (fra og med desember 2005)
Storm Jarl Landaasen, Telenor ASA (til april 2005)
Janne Natvik, Telenor ASA (fra april 2005)

Sekretariat

Steinar Guribye, Norges Bank
Sverre G. Øverland, Norges Bank (til september 2005)